

О.М. Курило,
суддя Апеляційного суду
Харківської області

С.О. Биля,
помічник судді
Апеляційного суду
Харківської області

S u m m a r y

The authors of the article focus on progressive changes introduced into effective Code of Ukraine on Administrative Offences in the part of implementation of appeal review of the local courts rulings on administrative offences and also make analysis of some drawbacks of the mentioned innovations and propose ways of their settlement

Недоліки правового регулювання судового розгляду справ про адміністративні правопорушення

Адміністративний примус і адміністративну відповідальність застосовують для захисту особистості, охорони прав і свобод людини й громадянина, забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, захисту суспільної моралі, охорони навколишнього середовища, встановленого порядку та суспільної безпеки, власності, захисту законних економічних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства й держави від адміністративних правопорушень. Адміністративній відповідальності також належить значна профілактична роль у запобіганні злочинам, оскільки об'єкт посягань у багатьох адміністративних правопорушеннях і кримінальних злочинах той самий: права і свободи громадян, власність, громадський порядок, порядок управління й інші адміністративно-правові відносини.

Адміністративну відповідальність можна визначити як форму реагування держави, що передбачає застосування до особи (суб'єкта), яка вчинила адміністративне правопорушення, передбачених законом примусових заходів у встановленому для цього процесуальному порядку.

Законність та обґрунтованість адміністративної відповідальності у відповідних випадках значною мірою залежить від дотримання судової форми розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Судова форма розгляду справ про адміністративні правопорушення — це найважливіша гарантія реалізації й охорони прав та інтересів громадян, задіяних у сфері адміністративного процесу. Принцип змагальності дає змогу повністю реалізувати всі процесуальні засоби і способи, що належать громадянам і надають їм реальну можливість обстоювати свою позицію у справі¹.

Метою цієї статті є аналіз порядку судового розгляду справ про адміністративні правопорушення і тих недоліків чинного законодавства, що перешкоджають ухваленню судом обґрунтованого та правового рішення.

У такому аспекті особливого значення набуває питання дотримання судами першої та апеляційної інстанцій передбачених законодавством вимог і завдань провадження у справах про адміністративні правопорушення, які полягають у своєчасному, всебічному, повному й об'єктивному з'ясуванні обставин кожної справи, вирішенні її згідно із законом, забезпеченні виконання ухваленної постанови, а також виявленні причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобіганню правопорушенням, вихованню громадян у дусі додержання законів та зміцнення законності. Провадження у справах про адміністративні правопорушення має здійснюватися з дотриманням принципів верховенства права, пріоритетів прав фізичних та юридичних осіб, із врахуванням інтересів суспільства і держави в цілому.

¹ Див.: Бандурка О.М., Тищенко М.М. Адміністративний процес: Підруч. для вищих навч. закл. — К., 2002. — С. 349.

З часу прийняття Закону від 24 вересня 2008 р. № 586-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» та внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі — КпАП) минуло більше року. За цей період суди напрацювали певну практику та виокремили питання, які викликають труднощі при розгляді справ, що спричинено вадами чинного законодавства. Розглянемо основні з них.

1. Невідповідність законодавства загально-визнаним стандартам захисту прав і гарантування свобод людини та громадянина.

Згідно з чинним КпАП суд апеляційної інстанції, розглядаючи справи зазначеної категорії, має право: залишити апеляційну скаргу чи протест прокурора без задоволення, а постанову без змін; скасувати постанову й закрити провадження у справі; скасувати постанову й прийняти нову постанову; змінити постанову. Водночас законодавчо встановлено, що постанова апеляційного суду набирає законної сили відразу після її ухвалення, є остаточною й оскарженню не підлягає.

Скасування повноважень судді щодо перегляду прийнятої ним постанови, усунення Верховного Суду України від перегляду ухвалених місцевими та апеляційними судами постанов у справах про адміністративні правопорушення може мати негативні наслідки не лише для порушника чи потерпілого, а й для цивільного та адміністративного судочинства, в яких постанови суддів у справах про адміністративні правопорушення мають преюдиціальне значення, а також зробить неможливим виправлення у таких постановах описок і помилок

Таким чином, по-перше, в апеляційному суді розгляд адміністративної справи має логічне завершення, що виключає імовірність багаторазового повернення справи до першої інстанції, яке можливе, наприклад, у кримінальному, господарському або цивільному процесі. По-друге, із вертикалі правосуддя виключено Голову Верховного Суду України і його заступників, які тепер позбавлені можливості розглядати адміністративні справи в касаційному порядку.

Право на оскарження — одна із найважливіших гарантій захисту прав особи, притягнутої до адміністративної відповідальності, а також потерпілого. Також це форма перевірки законності й обґрунтованості прийнятої у справі постанови, найшвидше виправлення допущених помилок, виявлення недоліків у роботі органів, які розглядають справи про адміністративні правопорушення².

Скасування повноважень судді щодо перегляду прийнятої ним постанови, усунення Верховного Суду України від перегляду ухвалених місцевими та апеляційними судами постанов у справах про адміністративні правопорушення може мати негативні наслідки не лише для порушника чи потерпілого, а й для цивільного та адміністративного судочинства, де постанови суддів у справах про адміністративні правопорушення мають преюдиціальне значення, а також зробить неможливим виправлення у таких постановах описок і помилок.

На нашу думку, доцільно запровадити порядок перегляду постанов, ухвалених судом апеляційної інстанції. Такий перегляд міг би здійснюватись колегіально у складі трьох суддів суду апеляційної інстанції, що дало б можливість виправити ті порушення, недоліки чи неповноту, які можуть бути допущені при розгляді апеляційної скарги суддею одноособово.

Корисним було б запровадження інституту перегляду постанови у зв'язку з нововиявленими обставинами. Такий перегляд, передбачений у чинному цивільному, кримінальному, адміністративному законодавстві, дав би змогу переглянути постанову суду в разі виявлення обставин, які не були і не могли бути відомі особам, але при їх установленні, розглядаючи справи, суд виніс би принципово нову постанову. Інститут перегляду постанови за нововиявленими обставинами був би однією з гарантій дотримання принципу всебічного, повного та об'єктивного розгляду справи.

2. Неповнота правового регулювання, яка суттєво ускладнює забезпечення високих стандартів правосуддя, при вирішенні спірних питань, що виникають у процесі розгляду справи.

У чинному КпАП не встановлено порядку судового розгляду справ, зокрема, не визначено стадії судочинства в провадженні у зазначених справах, не врегульовано процес їх розгляду та відсутні конкретно визначені повноваження суддів при розгляді таких справ, що ускладнює виконання завдань цього виду судочинства в цілому.

Іноді виникає необхідність уточнити дані, зібрані під час оформлення матеріалів щодо адміністративного правопорушення. У виняткових випадках доцільно було б запровадити надання судових доручень органам, які оформляли первинні матеріали.

Наприклад, нормами кримінально-процесуального законодавства, зокрема ст. 315¹ Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК) встановлено, що з метою перевірки й уточнення

² Див.: Корюєд С. О. Перегляд рішень суду в справах про адміністративні проступки // Судова апеляція. — 2007. — № 3. — С. 119.

фактичних даних, одержаних у ході судового слідства, суд мотивованою ухвалою, а суддя постановою вправі доручити органу, який проводив розслідування, виконати певні слідчі дії. В ухвалі (постанові) зазначається, для з'ясування яких саме обставин і які слідчі дії необхідно провести, та встановлюється строк виконання доручення.

Таким чином, при розгляді кримінальних справ суду надано право органу, що проводив досудове розслідування, давати доручення про проведення окремих слідчих дій. Реалізація такого права спрямована на подолання невинновданого формалізму й бюрократизму, які мали місце під час судового розгляду, дозволяє прискорити розгляд справи та забезпечує право обвинуваченого (підсудного) на швидкий і об'єктивний розгляд його справи компетентним судом, зменшує кількість справ, які повертаються на додаткове розслідування³.

У нормах законодавства у сфері адміністративних правопорушень така можливість, на жаль, не передбачена, що іноді ускладнює, а в деяких випадках унеможливує розгляд та встановлення всіх необхідних для правильного вирішення справи по суті обставин.

У КпАП чітко визначені строки розгляду справ про адміністративні правопорушення, які суди не повинні порушувати. В разі надання судом доручення на проведення певних дій органам, які склали первинні матеріали у справах про адміністративні правопорушення, строки їх розгляду порушуватимуться, що неприпустимо.

Отже, слід запровадити законодавчу норму прийняття судом рішень про зупинення провадження у справі. Крім того, це необхідно також у випадках призначення судом у справі експертизи, оскільки її проведення може тривати понад три місяці.

Зупинення провадження у справі — це тимчасове припинення судом процесуальних дій, яке викликане об'єктивними, що не залежать від суду, обставинами і перешкоджає подальшому рухові процесу в справі та щодо яких неможливо визначити, коли вони будуть усунуті й коли наступить можливість відновлення провадження у справі⁴.

Інститут зупинення провадження у справі закріплений в нормах цивільного, адміністративного, господарського, а також кримінального процесуального законодавства.

Так, наприклад, відповідно до ст. 201 Цивільного процесуального кодексу України (далі — ЦПК)

суд зобов'язаний зупинити провадження у справі в разі: смерті або оголошення фізичної особи померлою, яка була стороною у справі, якщо спірні правовідносини допускають правонаступництво; злиття, приєднання, поділу, перетворення юридичної особи, яка була стороною у справі; перебування позивача або відповідача у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан; неможливості розгляду цієї справи до вирішення іншої справи, що розглядається в порядку конституційного, цивільного, господарського, кримінального чи адміністративного судочинства; призначення або заміни законного представника, у передбачених законом випадках.

У нормах чинного КпАП, на жаль, не передбачена можливість при судовому розгляді справ про адміністративні правопорушення приймати рішення про зупинення провадження у цих справах, що є недоліком, який необхідно якнайшвидше усунути

Згідно зі ст. 202 ЦПК суд може за заявою особи, яка бере участь у справі, а також з власної ініціативи зупинити провадження у справі у випадках: перебування сторони на строковій військовій службі або альтернативній (невійськовій) службі не за місцем проживання; захворювання сторони, підтвердженого медичною довідкою, що виключає можливість явки до суду протягом тривалого часу; перебування сторони у тривалому службовому відраженні; розшуку відповідача в разі неможливості розгляду справи за його відсутності; призначення судом експертизи.

У нормах чинного КпАП, на жаль, не передбачена можливість при судовому розгляді справ про адміністративні правопорушення приймати рішення про зупинення провадження у цих справах, що є недоліком, який необхідно усунути якнайшвидше.

Оскільки процесуальною формою судового розгляду є судові засідання, то й питання про зупинення провадження у справі повинно розглядатися в судовому засіданні з викликом осіб, які беруть участь у справі⁵.

Актуальною буде пропозиція деталізувати та встановити шляхом внесення змін до КпАП конкретний порядок судового розгляду справ про адміністративні правопорушення для належного виконання суддями завдань, передбачених законодавством, при здійсненні провадження у цих справах.

³ Див.: Кримінально-процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. В.Т. Малярєнка, Ю.П. Аленіна. — Х., 2008. — С. 661—662.

⁴ Див.: Балюк М.І., Луспенік Д.Д. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях). Коментарі, рекомендації, пропозиції. — Х., 2008. — С. 354.

⁵ Див.: Там само.

3. Недосконалість певних юридичних конструкцій.

На практиці, зокрема при розгляді справ про адміністративні правопорушення у транспорті, досить часто виникають проблеми щодо вирішення питань визначення вини обох водіїв (учасників дорожньо-транспортної пригоди). В більшості випадків протокол про адміністративне правопорушення складають лише на одного учасника ДТП, в діях якого уповноважена на складання такого протоколу особа вбачає ознаки складу адміністративного правопорушення. Водночас може виникнути ситуація, коли за висновками проведених у справі подальших судово-автотехнічних експертиз або безпосередньо самим суддею під час розгляду справи встановлено ознаки складу адміністративного правопорушення в діях іншого учасника ДТП, щодо якого протокол про адміністративне правопорушення не складався.

Через відсутність протоколу про адміністративне правопорушення щодо особи, в діях якої може вбачатися склад адміністративного правопорушення, суд не уповноважений розглядати питання визнання винною такої особи у вчиненні правопорушення, передбаченого нормами КпАП

Через відсутність протоколу про адміністративне правопорушення щодо особи, в діях якої може вбачатися склад адміністративного правопорушення, суд не уповноважений розглядати питання визнання винною такої особи у вчиненні правопорушення, передбаченого нормами КпАП. Розглядаючи справи щодо особи, яка притягується до адміністративної відповідальності та щодо якої складено протокол, суд вирішує питання про наявність чи відсутність у її діях складу правопорушення, факту самого правопорушення та встановлює всі інші обставини справи. При цьому питання визнання винною особи, щодо якої відсутній протокол про адміністративне правопорушення, суд не вирішує. Тобто особа, в діях якої вбачається склад адміністративного правопорушення, фактично уникає будь-якої відповідальності за вчинене.

У подібних випадках суд першої інстанції, оскільки встановлена неповнота складених адміністративних матеріалів, матеріали справи може направити до органу, який склав протокол про адміністративне правопорушення, з метою усунення недоліків, що можуть вплинути на об'єктивність та повноту розгляду справи. Проте, оскільки законодавець чітко визначив строки розгляду справ цієї категорії, таке повернення матеріалів не дає позитивних результатів. Це не передбачено на стадії перегляду справи в апеляційному порядку. А за час додаткового оформлення матеріалів, повторно розгляду справи судом, спливає тримісячний строк притягнення особи до адміністративної від-

повідальності, тобто накладення на особу адміністративного стягнення.

Можливі два варіанти вирішення зазначеної проблеми. По-перше, можна законодавчо закріпити можливість вирішення судами питання про винність особи в порушенні Правил дорожнього руху, щодо якої не складався протокол про адміністративне правопорушення. При цьому питання притягнення до адміністративної відповідальності такої особи не вирішувати у зв'язку з відсутністю щодо неї протоколу про адміністративне правопорушення. По-друге, можливо визначити в законодавстві випадки, коли, розглядаючи справи про адміністративні правопорушення на транспорті, суд має право вирішувати питання визнання винною особи у вчиненні адміністративного правопорушення та притягнення її до адміністративної відповідальності у разі відсутності протоколу про адміністративне правопорушення щодо такої особи. Наприклад, при повторному розгляді судом справи щодо особи за ч. 1 ст. 130 КпАП, коли в суді є дані про повторність вчинення правопорушення і особа має нести відповідальність за ч. 2 ст. 130 цього Кодексу.

Метою зазначеного підходу є дотримання розумних строків розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачених нормами чинного КпАП, а також прийняття рішення з урахуванням усіх обставин справи на підставі повного та всебічного її розгляду, вирішення питання про винність особи у порушенні Правил дорожнього руху за відсутності такого процесуального документа, як протокол про адміністративне правопорушення.

Наступною є проблема накладення на суддю не притаманних йому функцій обвинувача у справі про адміністративне правопорушення, оскільки за відсутності сторони обвинувачення порушуються конституційні принципи судочинства — змагальності сторін та диспозитивності. Також актуальним для обговорення вбачається питання про участь прокурора у розгляді справ про адміністративні правопорушення, зокрема у випадках, коли особа заперечує обставини, що зазначені в протоколі про адміністративне правопорушення, посилаючись на неправомірні дії посадової особи, яка склала протокол⁶.

У цьому аспекті потребує розгляду питання про можливість застосування судом приводу в разі неявки у судові засідання тих осіб, участь яких для обґрунтованого, об'єктивного розгляду справи суд може визнати обов'язковою⁷.

⁶ Див.: Там само.

⁷ Див.: Мирошниченко Ю. Анахронизм на дорозі. Нарушення на транспорті може обійтись «дороже» уголовного // Закон і бізнес. — 2009. — № 44.

4. Правове регулювання судового розгляду справ про адміністративні правопорушення в окремих випадках не має належної чіткості та однозначності.

Так, законодавство не дає однозначної відповіді на питання, чи може суддя допустити як захисника не лише адвоката, але й іншого фахівця у галузі права?

Щодо повноважень фахівця у галузі права в кримінальному судочинстві, то в постанові Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 8 «Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві» було роз'яснено, що при вирішенні питання про наявність у фахівців у галузі права повноважень на здійснення захисту в кримінальній справі належить також з'ясувати, яким саме законом їм надано право брати участь у кримінальному судочинстві як захисникам. Та зазначено, що слід визнати правильною практику тих судів, які за відсутності спеціального закону не допускають таких фахівців до здійснення захисту в кримінальних справах.

Положення міжнародно-правових актів щодо права фізичної особи на захист від обвинувачення відтворені у положеннях ч. 1 ст. 59 Конституції, де закріплено право кожної фізичної особи на правову допомогу і право вільного вибору захисника з метою захисту від обвинувачення

Така позиція більшості правників пояснюється тим, що на сьогодні в Україні немає спеціального закону, який визначав би повноваження на надання правової допомоги особам, які є фахівцями в галузі права, але не є адвокатами.

Розглядаючи справи про адміністративні правопорушення, деякі судді дотримуються тієї ж правової позиції, яка, на нашу думку, не переконлива.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікована Верховною Радою України 17 липня 1997 р., передбачає право кожного обвинуваченого захищати себе особисто або використовувати правову допомогу *захисника, вибраного ним на власний розсуд*. У Міжнародному пакті про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р., ратифікованому Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148-VIII зазначено, що держава повинна гарантувати кожному, чий права і свободи порушено, ефективний засіб правового захисту, і таке право повинно встановлюватись судовим або будь-яким іншим компетентним органом, передбаченим правовою системою держави, та *можливість вільного вибору обвинуваченим захисника*. Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгресом ООН з питань попередження злочинності і пово-

дження з правопорушниками 27 серпня — 7 вересня 1990 р., передбачають, що кожна людина *має право звернутися до будь-якого юриста* за допомогою для захисту і відстоювання своїх прав та захисту їх на всіх стадіях кримінального судочинства (принцип 1); жодний суд чи адміністративний орган, в якому визнається право на адвоката, не відмовляється визнавати права юриста відстоювати в суді інтереси свого клієнта, за винятком тих випадків, коли юристу було відмовлено у праві виконувати свої професійні обов'язки відповідно до національного права і практики та цих принципів (принцип 19).

Зазначені міжнародно-правові акти передбачають право кожного обвинуваченого захищати себе особисто або через вільно вибраного ним на власний розсуд захисника з-поміж юристів, які можуть надати ефективний правовий захист. Ці положення міжнародно-правових актів щодо права фізичної особи на захист від обвинувачення відтворені у положеннях ч. 1 ст. 59 Конституції, де закріплено право кожної фізичної особи на правову допомогу і право вільного вибору захисника з метою захисту від обвинувачення (Рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 р. № 13-рп/2000 (справа про право вільного вибору захисника)).

В Україні на сьогодні до кола суб'єктів, які надають правову допомогу, входять державні органи, до компетенції яких належить надання правової допомоги; адвокатура України як спеціально уповноважений недержавний професійний правозахисний інститут, однією з функцій якого є захист особи від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах; суб'єкти підприємницької діяльності, які надають правову допомогу клієнтам у порядку, визначеному законодавством України; об'єднання громадян для здійснення і захисту своїх прав і свобод.

Відповідно до ч. 1 ст. 59 Конституції кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Згідно з ч. 2 зазначеної статті для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах діє адвокатура.

У Конституції не встановлено обмежень щодо суб'єктів надання правової допомоги та вимог до їх професійної підготовки, які мають визначатися законодавством України. Діяльність адвокатури в Україні слід розглядати як одну з конституційних гарантій особи вільно отримувати правову допомогу адвоката. Проте, як зазначено в Рішенні Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 р., зазначене не виключає і права на отримання особою такої

допомоги від інших суб'єктів, якщо у законодавстві України щодо цього не встановлено обмежень.

Статтею 271 КпАП встановлено, що у розгляді справи про адміністративне правопорушення можуть брати участь адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. Повноваження адвоката на участь у розгляді справи посвідчуються ордером, що його видає адвокатське об'єднання, або відповідною довіреністю на ведення справи (Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 р. № 23-рп/2009 (справа про право на правову допомогу)).

Отже, на нашу думку, відповідно до положень зазначеної статті захисником у справі про адміністративні правопорушення можуть бути не тільки адвокати, а й інші фахівці у галузі права, які згідно із законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Згідно з викладеним, існує необхідність в удосконаленні законодавства у сфері судового розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Йдеться про:

— запровадження можливості перегляду за нововиявленими обставинами постанов у справах про адміністративні правопорушення, винесених судом апеляційної інстанції;

— закріплення повноваження судді надавати судові доручення органу, який укладав первинні матеріали про адміністративне правопорушення, та приймати рішення про зупинення провадження у справі;

— законодавче вирішення питання про визнання особи винною у порушенні Правил дорожнього руху в разі відсутності запису про зазначені обставини у протоколі про адміністративне правопорушення;

— вирішення питання про участь прокурора при розгляді справ про адміністративні правопорушення, а також можливість застосування судом приводу в разі неявки в судове засідання осіб, участь яких суд вважає обов'язковою.

За таких змін провадження у справах про адміністративні правопорушення буде більше відповідати загальноновизаним правовим стандартам.

До відома авторів

До розгляду у «Вісник Верховного Суду України» приймаються оригінали авторських статей/матеріалів обсягом не більше одного авторського аркуша (40 тис. знаків) українською мовою у друкованому та електронному вигляді (формат текстового файла .rtf або .doc, кегль шрифту 14 pt, інтервал між рядками 1.5). Рукописні оригінали не приймаються.

Оригінал має бути обов'язково підписаний автором (усіма співавторами). До нього додаються фото авторів (розмір 10x15 см), віддруковане на фотопапері без тиснення або записане на електронному носії (формат відповідного файла .jpg, розподільна здатність зображення 300 dpi), а також короткі анкетні дані: повністю прізвище, ім'я та по батькові, місце роботи, посада, вчений ступінь, адреса (із зазначенням поштового індексу та адміністративного району, в тому числі у місті), контактні телефони, факс, адреса електронної пошти, ідентифікаційний номер. Ілюстрації (фотографії) до тексту також мають супроводжуватися відповідними підписами.

Відповідно до вимог ВАК наукові статті повинні мати такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких пропонується розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з проведеного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

До тексту статті долучається анотація (у середньому — 500 друкованих знаків) українською мовою, а також рішення кафедри вузу чи відділу наукової установи про рекомендацію статті до опублікування.

Якщо статтю або окремі її фрагменти (цитати, епіграф тощо) перекладено українською мовою з російської, англійської або іншої іноземної мови, необхідно подати ксерокопію оригіналу.

Автори мають дотримуватися таких вимог до оформлення посилань на літературні джерела: зазначити прізвища авторів, укладачів, відповідальних редакторів та ін., видавництво, рік і місце видання, загальну кількість сторінок або номер сторінки, з якої взято цитату. Бібліографічний опис іноземних джерел потрібно подавати мовою оригіналу, долучаючи до статті ксерокопії титульних сторінок цих видань. Нумерація виносок має бути єдиною для всієї статті (а не для кожної сторінки окремо), наводити їх слід на відповідних сторінках, а не в кінці статті.

При посиланні на нормативно-правовий акт необхідно зазначити його повну назву, дату прийняття, номер (для відомчих — коли і ким затверджено), коли й за яким номером зареєстровано в Міністерстві юстиції України, а також офіційне джерело опублікування первісного тексту та змін і доповнень.

Автори не повинні передавати ці ж матеріали іншим виданням до вирішення питання про їх опублікування у «Віснику Верховного Суду України». Редакція може не поділяти думку авторів статей. Відповідальність за достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, точність посилань на нормативні акти й інші джерела несуть автори.

Рукописи повертаються лише в разі, коли буде визнано доцільним їх доопрацювання. Редакція має право редагувати, скорочувати надіслані матеріали та змінювати їхні назви з подальшим погодженням із автором.